

Автор статті:

Зоя Залібовська-Ільніцька,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри соціальних технологій

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Забезпечення соціального захисту прав громадян у питаннях охорони здоров'я, надання їм медико-соціальної допомоги, представлення їх інтересів в органах влади, – це напрями соціальної роботи. Запобігання поширенню ВІЛ-інфекції серед студентської молоді стає нагальною суспільною потребою.

Згідно з офіційними даними Українського центру контролю за соціально небезпечними захворюваннями МОЗ України за десять місяців 2016 року було зареєстровано 13 381 ВІЛ-інфікованих осіб (з них 2 349 дітей до 14 років). Всього з 1987 року в Україні офіційно зареєстровано 293 739 нових випадків ВІЛ-інфекції, за цей час від СНІДу померло 40 816 осіб. Найбільш уражені ВІЛ-інфекцією регіони – це Дніпропетровська, Донецька, Київська, Миколаївська та Одеська області, а також Київ [5].

Обласне управління статистики Вінницької області констатувало на початок 2016 року 2,5 тис. ВІЛ-інфікованих та 997 хворих на СНІД.

На 100 тисяч населення в Україні за даними Українського центру контролю за соціально небезпечними захворюваннями МОЗ України було зареєстровано в Житомирській області 240 осіб, у Вінницькій 160 осіб, у Закарпатській 36 осіб [2].

Статистичні дані спонукають працівників соціальної сфери, небайдужих громадян України до проведення заходів щодо попередження поширенню ВІЛ-інфекції.

Аналіз наукових досліджень. Аспекти медичного догляду, лікування ВІЛ-інфікованих осіб висвітлюються у наукових доробках І. Матковського, Н. Котовою, А. Щербинської, О. Старець та ін.; етапи просвітницько-профілактичної роботи з ВІЛ-інфікованими клієнтами розкрито в напрацюваннях Т. Журавель, В. Лях, В. Танцюри та ін.; методичні матеріали презентовані на тренінгових заняттях Ю. Батлук, О. Єгоровою, Н. Харитоновою ін.

Виклад основного матеріалу. Соціальна робота щодо запобігання поширенню ВІЛ-інфекції серед студентської молоді передбачає надання соціальних послуг (консультування, інформування, профілактика, зниження ризикової поведінки).

Майбутні фахівці соціальної сфери, які здобувають освіту за напрямом підготовки 7.1301 Соціальна робота соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка ознайомлюються з проблемними питаннями щодо поширенню ВІЛ-інфекції під час опанування дисципліни «Соціальний супровід ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей». Курс складається з 18 годин лекцій, 18 годин практичних занять та самостійної роботи студентів. Теоретичний матеріал студенти закріплюють на практичних заняттях та під час проходження практики.

Студенти Житомирського державного університету імені Івана Франка проводять опитування серед студентської молоді «Житомирського економіко-гуманітарного інституту вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет людини «Україна», Житомирського інституту Межрегіональної академії управління персоналом

(ЖІ МАУП), де готують також студентів за напрямами підготовки 6.130102 Соціальна робота, 6.140103 Туризм та ін.

З метою виявлення обізнаності студентів щодо запобігання поширенню ВІЛ-інфекції було проведено анкетування. З огляду на отримані показники сформованість відповідних знань має закономірний характер: не змогли пояснити різниці між поняттями «ВІЛ-інфекція» і «СНІД» (38% студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм»; 5% студентів напряму підготовки 6.130102 Соціальна робота); на запитання анкети «За яких умов вірус (ВІЛ-інфекція) втрачає активність через 30 хвилин?» правильну відповідь «при нагріванні вище 56С вірус (ВІЛ-інфекція) втрачає активність через 30 хвилин» (18% студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм»; 75% студентів напряму підготовки 6.130102 Соціальна робота) Таким чином, можна стверджувати, що подібний розподіл показників зумовлений системністю роботи зі студентською молоддю щодо питань поширення ВІЛ-інфекції у ВНЗ м. Житомира, де навчаються студенти студентів за напрямами підготовки 6.130102 Соціальна робота.

Лекційний курс «Соціальний супровід ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей» спонукає студентську молодь опанувати хронологію поширення ВІЛ-інфекції у світі. Кожний студент студентів напряму підготовки 6.130102 Соціальна робота знає, що ще у 1978 — у хворих чоловіків-гомосексуалістів в США, Швеції та на Гаїті було зареєстровано схожі захворювання, які в подальшому назвуть СНІД. У Франції відкрив та ідентифікував вірус імунодефіциту людини Люк Монтеньє з інституту Пастера ще у 1983. Слід пам'ятати, що у США за цей рік померло від СНІДу півтори тисячі людей. Вперше в США в Сан-Франциско відзначався День Пам'яті померлих від СНІД (третя неділя травня). Через рік незалежно від Люка Монтаньє ідентифікував вірус імунодефіциту людини Роберт Галло (США). Наголосимо, що у 1985 році в США зареєстровано 6972 випадки смерті від СНІДу. У 1986 — у світі вперше велику увагу приділено просвітницькій діяльності з метою профілактики ВІЛ/СНІД, вперше створено в Америці недержавну організацію АСТ UP, яка займалась такою діяльністю. Вперше збудник СНІДу названо ВІЛ (HIV) — Вірус Імунодефіциту Людини. А лише 1 грудня 1988 року було оголошено Всесвітнім Днем Боротьби зі СНІДом. Зареєстровано першу смерть від СНІДу в Україні. Через два роки створено мережу СНІД-центрів в Україні. Перший Закон «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення». Видано лише у 1991 році [1].

Акцентується увага студентської молоді на стійкості ВІЛ-інфекції: у великій кількості крові при температурі 23–27°C активність вірусу зникає через 15 діб; у продуктах крові, призначених для переливання, вірус може залишатися активним протягом багатьох років, у замороженій сироватці крові – до 10 років; ВІЛ швидко гине при використанні дезінфекційних засобів, ультрафіолетового випромінювання; при нагріванні вище 56°C вірус втрачає активність через 30 хвилин [6].

Проводиться інформування майбутніх фахівців соціальної сфери щодо шляхів передачі ВІЛ-інфекції: статевий (гетеросексуальний, гомосексуальний), парентеральний (через кров та інші біологічні рідини); перинатальний (від матері до дитини).

Опрацювання життєвих ситуацій є корисними і ефективними засобом набуття та передачі життєвого досвіду у вирішенні непростих питань щодо запобігання поширенню ВІЛ-інфекції .

Рекомендується співпраця студентів з медичними працівниками, лікарями і спеціалістами регіональних центрів профілактики і боротьби зі СНІДОМ, центрів соціальних служб для молоді, медичних закладів (Обласний шкірно-венеричний диспансер Житомирської обласної ради; Житомирський обласний протитуберкульозний диспансер). На практичних заняттях студенти аналізують напрями їх діяльності в сфері ВІЛ/СНІД.

Отже, завдяки спільним зусиллям навчальних закладів, державних і громадських організацій кожна молода людина не залишиться байдужою до питань запобігання поширенню ВІЛ-інфекції.

Використана література:

1. Бондар О. СНІД... здолаємо разом / О. Бондар, І. Матковський. — Вінниця : «АРТ», 2003. — 56 с.
2. Грижак І. Г. Дослідження захворюваності на СНІД в популяції ВІЛ-інфікованих осіб та вплив на неї антиретровірусної терапії / І. Г. Грижак // ScienceRise. Medical science. — 2017. — № 1. — С. 49—52. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcsrm_2017_1_12.
3. Закон України № 2861-17 від 23.11.2010 року «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення» // (№2861-17 від 23.12.2010) [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2861-17>.
4. Закон України № 2861-VI від 23.11.2010 року «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунodefіциту людини (ВІЛ), та правовий та соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» // (№2861 від 23.11.2010) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>.
5. Котова Н. В. ВІЛ-інфіковані діти : медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист : [посібник] / Н. В. Котова, О. О. Старець, Н. В. Леончук [та ін.]. — К. : ТОВ «К.І.С», 2010. — 176 с.
6. Методичний посібник з профілактики наркоманії та ВІЛ/СНІДу в шкільному та молодіжному середовищі / За ред. Б. Лазаренко, І. Пінчук. — К., 2002. — 144 с.
7. СНІД в Україні : статистика на 01 липня 2016 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.antiaids.org/ukr/news/aids_stat/snd-v-ukran-statistika-na-01072016-11017.html